

Korpuszok, adatbázisok, kiadványok Tudományos projektek a szegedi Régészeti Tanszéken

Szarmata és kora népvándorlás kori temetkezések adatbázisa

Két egymáshoz szorosan kapcsolódó OTKA projekt keretében – *Szarmata temetkezések internetes adatbázisa és szeriációja (2013–2017)* és *A Kárpát-medencei Barbaricum császárkori és kora népvándorlás kori temetkezéseinek online publikációja (2017–2022)* – Istvánovits Eszter és Kulcsár Valéria vezetésével egy több kutatóból álló kollektíva a Kárpát-medence Dunától keletre fekvő területeinek Kr. u. 1–5. századi sírlelet-adatait digitalizálja az EMIR (Egységes Múzeumi Információs Rendszer – Pazirik Kft.) szoftver segítségével. Az adatbázis központi magját a szarmata lelőhelyek jelentik. Kiegészül a hun kori együttesekkel, valamint a Marosszentanna kultúra temetkezéseivel. Célja, hogy e korszak temetkezési szokásait és leleteit könnyen és átláthatóan hozzáférhetővé tegye, kiegészítve az antropológiai adatokkal. Az adatbázis fontos további funkciója a szeriálizáció, amely a keltezés pontosítását szolgálja. Az információ feltöltését egy „tárgyfa” segíti, amely a növényhatározók elvén működve az általánostól a rész felé

haladva kalauzolja el az adatbevitelt a megfelelő részletességű típusok felé. Az egyes leletek szöveges leírással, rajzokkal és fényképekkel illusztrálva kerülnek fel, kiegészítve a lényegesnek látszó további tulajdonságokkal és a méretekkel. A keresési funkció segítségével egy-egy leletfajta és/vagy temetkezési rítus elem földrajzi elterjedése, kronológiai helyzete vizsgálható, statisztikák készíthetők.

Az így kapott tudományos eredmények tovább pontosíthatják a szarmata korszakról alkotott elképzeléseket. Jelenleg 1119 lelőhelyet, 4543 temetőobjektumot és 21107 leletet tartalmaz az adatbázis. A végcél, hogy a már publikált temetőanyagok online elérhetővé váljanak magyarul és angolul.

A tanszéki régészeti gyűjteményt bemutató kötet

A leletanyag tipológiai meghatározásához használt rendszer az övcsatok példáján bemutatva

Honfoglalás kori korpuszsorozat

A honfoglaláskor kutatásának mindmáig egyik legkomolyabb adóssága a közgyűjteményekben megbúvó, zömében közöletlen, esetleg pontatlanul vagy elavult formában közzétett 10–11. századi Kárpát-medencei sírleletek feldolgozása és modern tudományos igényeket kielégítő publikálása. Az MTA Régészeti Bizottsága 1994-ben bízta meg Kovács Lászlót és Révész Lászlót, hogy vegye kézbe a vállalkozást, és gyorsítsa fel a kutatás és kiadás folyamatát. Ennek eredményeként eddig tizennégy kötet készült el a *Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei* című sorozatban. Az utolsó kilenc már a szegedi Régészeti Tanszék gondozásában született meg. Az egykori Magyar Királyság területének több mint a felét fedik le a honfoglaló korpuszsorozat eddig megjelent kötetei.

Tanszéki kiadványok

Immáron tíz éve indult el intézményünk *Monográfiák a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszékéről* című sorozata azzal a céllal, hogy az oktatási feladatok mellett a tanszéken folyó szerteágazó kutatási tevékenységek valódi fórumává váljon. Az elmúlt évtizedben vastkos monográfiák, ünnepi kötetek, konferenciakiadványok sora látott napvilágot a tanszék jellegzetes zöld színében megjelenő, impozáns kiállítású sorozatban, melyet a hazai régész szakma, a társtudományok művelői és az egyetemi hallgatók több generációja is naponta forgat. E széria eddig megjelent nyolc kötete is tovább erősítette tanszékünk pozícióját a hazai régészképzéssel foglalkozó intézmények elitjében.

A szegedi Régészeti Tanszék az elmúlt tíz évben nagy súlyt fektetett a tehetséggondozásra. Ennek egyik eszköze volt a Tudományos Diákkör újjászervezése, amelynek köszönhetően az elmúlt évtizedben a szegedi az ország egyik legsikeresebb régészeti tanszéke lett a tudományos diákkörök országos konferenciáin, számos első, második és harmadik helyet, valamint különdíjak sorát elhozva az országos megmérettetésekről. A tehetségeket támogató másik fontos pillér az OTDK-n résztvevő hallgatók számára 2013 májusában elindított tanszéki folyóirat. Az *Acta Universitatis Szegediensis Acta Iuvenum Sectio Archaeologica* célja, hogy a tanszék tehetséges, főként OTDK-n részt vevő diákjainak publikálási lehetőséget biztosítson. Az eddig megjelent öt kötet ígéretes pályakezdő régészek szárnybontogatásait, értékes tanulmányok egész sorát tartalmazza.

A szegedi Archaeológiai Intézet régészeti gyűjteménye kizárólag oktatási célokból jött létre a két világháború között. A gyűjtemény idővel meglehetősen mostoha körülmények közé került, majd 2015-ben tért vissza az Egyetem utcai épületbe, sorsa rendeződött. Ideje volt tehát áttekintő képet nyújtani a szakmának is, hogy voltaképpen mi található ebben a tárban. E feladatot a tanszék oktatói, kutatói irányítása mellett régészhallgatók végezték el, az eredmény pedig egy színes kiadvány formájában 2020-ban látott napvilágot *„Azért mégis csinálunk intézetet is, gyűjteményt is...” Válogatás a szegedi egyetem Régészeti Tanszékének leleteiből* címmel. A kötet célja, hogy bemutassa tanszékünk régészeti táráit. Egy-egy fejezet a gyűjtemény jellegzetes leletanyagára építve tárja az olvasó elé az egyes régészeti korszakok sajátosságait a paleolitikumtól a középkorig.

Szarmata temetkezés objektum szintű adatlapja

Az EMIR Szarmata Adatbázisához kapcsolódó Barbaricum.hu nyitóoldala

A honfoglalás kori korpusz megjelent kötetei

A tanszék monográfiásorozatának kötetei

A tehetséggondozás fontos eleme az *Acta Iuvenum* periodika